

Hankkeiden valintamenetelmät ja – perusteet

Interreg Nord 2014-2020

1. Johdanto

Seurantakomitean tehtävänä on hyväksyä hankkeiden valinnassa käytetyt valintaperusteet asetuksen (EU) nro 1303/2013, artikla 110 (2)(a) mukaisesti. Hallintoviranomaisen tehtävänä on laatia hankkeiden valinnassa käytetyt valintaperusteet asetuksen (EU) nro 1303/2013, artikla 125 (3)(a) mukaisesti.

Hallintoviranomaisen on sen jälkeen sovellettava hyväksytyjä valintaperusteita varmistaakseen että toimenpiteet

i) edistävä toimintalinjojen erityistavoitteiden ja tulosten saavuttamista

ii) eivät syrji ketään ja ovat avoimia

iii) ottavat huomioon artikloissa 7 (tasa-arvosta ja syrjinnän välttämisestä) ja 8 (kestävästä kehityksestä) säädetyt yleiset periaatteet

Hankkeiden valintamenetelmät ja – perusteet pohjautuvat EU-komission eri asetuksiin ja kansallisiin lainsäädäntöihin. Menetelmät ja perusteet ovat peräisin Pohjoinen-ohjelmassa mainittuihin ”hankkeiden valintaan johtaviin periaatteisiin” ja ne ohjastavat selvästi hankkeiden priorisoinnissa.

Käsiteltäessä saapuneita hankkeita on arviointi tehtävä sekä *muodollisten hakemusvaatimusten ja laadullisen arvioinnin* perusteella. Ohjelmasta rahoitettavien hankkeiden on täytettävä muodolliset hakemusvaatimukset jotta nämä voivat olla oikeutettuja tukeen. Hallintoviranomainen voi hylätä suoraan ne hankkeet jotka eivät täytä muodollisia hakemusvaatimuksia.

Hankkeiden priorisoinnissa tullaan käyttämään *hankkeiden valinnassa käytettäviä valintaperusteita*.

2. Hankkeiden valintamenetelmät ja -perusteet

2.1 Muodolliset hakemusvaatimukset

Ohjelman rahoittamien hankkeiden tulee täyttää seuraavat muodolliset vaatimukset, jotta ne saisivat rahoitusta ohjelmasta. Näitä vaatimuksia käytetään arvioitaessa hakemuksia kaikilla toimintalinjoilla.

- Hakemuksen on saavuttava ajoissa
- Johtavan tuensaajan nimenkirjoitusoikeuden omaavan edustajan on allekirjoitettava hakemus
- EU-tukihakemus lähetetään sähköiseen Min Ansökan/Hakemukseni-järjestelmään (minansokan.se).
- Norjan IR-tukihakemus lähetetään sähköiseen regionalforvaltning.no-järjestelmään.
- Hakemuksen on oltava täydellisesti täytettynä vaadittuine liitteineen.
- Hankkeissa tulee olla kumppaneita vähintään kahdesta maasta ja pääsääntönä on että kaikki kumppanit tulevat ohjelma-alueelta.
- Hankkeelle on laadittava rahoitus-suunnitelma
- Hankekumppanien on tehtävä yhteistyötä toimenpiteiden kehittämisessä ja toteutuksessa.
- Hankekumppanien on tehtävä yhteistyötä joko hankkeen toteutuksen tai rahoituksen suhteen tai sekä toteutuksen että rahoituksen suhteen.
- Kaikkien hankehakemusten on sisällöltään vastattava ohjelman suuntaukseen.

2.2 Laadullinen arviointi

Laadullisessa tarkkailussa arvioidaan pystyykö hankkeen sisältö saavuttamaan ne erityistavoitteet jotka ovat ajankohtaisia sille toimintalinjalle johon hanke suuntautuu. Odotettujen tulosten laatu ja kumppanuuden toteuttamiskapasiteetti arvioidaan.

Laadullisen arvioinnin aikana hankkeet arvioidaan *hankkeiden valintaan johtavien periaatteiden ja muiden valintaperusteiden avulla.*

2.2.1 Hankkeiden valintaa ohjaavat pääperiaatteet

Raja-alueellinen lisäarvo

Hankkeissa tulee olla selvää raja-alueellista lisäarvoa. Tavoitteena tulee olla, että yhteistyö kattaa kaikki kolme maata, mikäli tämä on mahdollista. Yhteistyön tarkoituksena tulee olla yhteisesti tunnistettuihin haasteisiin vastaaminen raja-alueilla, ja niiden piilevien mahdollisuuksien hyödyntäminen. Hankkeista tulee selvästi käydä ilmi, mitä lisäarvoa rajat ylittävien yhteistyöhankkeiden toteuttaminen antaa, ts. mitä voidaan saavuttaa yhdessä, jota ei olisi voitu saavuttaa yksin tai kansallisella hankkeella. Eri maista lähtöisin olevien kumppaneiden välinen yhteistyö ei ole yksin riittävä rajat ylittävän lisäarvon saavuttamiseksi.

EU:n Itämeren alueen strategia

EU:n Itämeren alueen makroalueellisen strategian puitteissa on muutamia mahdollisia yhteistyöalueita, jotka voidaan liittää Pohjoinen- ohjelmaan.

Läpileikkaavat kriteerit työvälineinä kasvun ja kehityksen luomisessa

Ne läpileikkaavat kriteerit, joiden puitteissa hankkeiden tulee toimia, ovat kestävä kehitys, naisten ja miesten välinen tasa-arvoisuus, tasavertaiset mahdollisuudet ja syrjinnän välttäminen sekä Sápmin osa-alueella saamen kieli. Hankkeita tulee arvioida läpileikkaavien kriteerien perusteella, eli;

- *käytetäänkö läpileikkaavia kriteerejä aktiivisesti* työvälineenä hankkeen tavoitteiden ja tulosten saavuttamiseksi
- *käytetäänkö läpileikkaavia kriteerejä osittain* työvälineenä hankkeen tavoitteiden ja tulosten saavuttamiseksi
- *jätetäänkö läpileikkaavat kriteerit käyttämättä* työvälineenä hankkeen tavoitteiden ja tulosten saavuttamiseksi

Hankkeiden tulee osoittaa, mikä sen tilanne on suhteessa läpileikkaavien kriteereihin, ja hanketta arvioidaan hankkeen vaikutuksen perusteella erityisiin alueisiin. Kunkin hankehakemuksen vaikutuksesta läpileikkaaviin kriteereihin tehdään yleisarvio. Mitä niihin hankkeisiin tulee, joissa jokin kriteereistä osoittautuu negatiiviseksi, tukea voidaan myöntää muiden yhteiskuntataloudellisten arvioiden perusteella. Niissä tapauksissa tulee toteuttaminen tapahtua kuitenkin siten, että läpileikkaavat kriteerit kärsivät pienimmän mahdollisen vahingon.

Tulossuuntautuminen

Hankkeilla tulee olla selvä interventologiikka, joka kuvaa toimenpiteiden ja niiden tulosten ja vaikutusten välisen yhteyden. Tämä merkitsee, että hakemuksen tulee osoittaa se, miten hanke edesauttaa ohjelman ajankohtaiseen investointipriorisointiin liittyvän erityisen tavoitteen saavuttamisessa. Hakijan tulee kuvata hankkeen toimenpiteiden, outputin (suorien tulosten) ja hankkeen vaikuttamistavan ohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi välisen yhteyden. Hanketta tulee arvioida sen perusteella, miten se vaikuttaa valittuun ohjelman tavoitteeseen.

Pitkäjännitteisyys

Hankkeen tulee olla pitkäjännitteinen, ts. tulosten on oltava pysyviä myös hankkeen rahoituksen päätyttyä. Hankkeiden tulee luoda pysyviä yhteistyörakenteita ja että toimenpiteet tuottavat pitkäjännitteisiä ja pysyviä muutoksia ohjelman priorisoiduilla alueilla. Hankekumppaneiden tulee kuvailla, miten hankkeen tulokset tulevat säilymään myös hankkeen päättymisen jälkeen, esimerkiksi siten, että tulokset otetaan heti käyttöön hankkeeseen osallistuneiden kumppaneiden toiminnoissa tai muissa organisaatioissa.

Erityisperiaatteet

Pohjoinen-ohjelman seitsämällä painopistealueella (jotka on kuvattu kattavimmin ohjelma-asiakirjassa) on ohjaava merkitys hankkeiden priorisoinnissa **toimintalinjoilla 1, 2 ja 4**, mutta hieman eri tavoin.

- Palvelusektorin elinkeinot
- Perusteellisuuden ja PK- yritysten välinen yhteistoiminta
- Testaustoiminta
- Energia- ja ympäristötekniikka/ Clean Tech

- Digitaaliset palveluelinkeinot
- Kulttuuriset ja luovat elinkeinot
- Saamelaiselinkeinot

Toimintalinjalla 1, Tutkimus ja innovaatio priorisoidaan *ideoita (ennen kaikkea painopistealueilla), jotka tulevat innovaatiojärjestelmästä.*

Toimintalinjalla 2, Yrittäjyys priorisoidaan *ideoita (ennen kaikkea painopistealueilla), jotka tulevat elinkeinoelämältä.*

Toimintalinjalla 4, Yhteiset työmarkkinat priorisoidaan *hankkeita, joiden lähtökohtana ovat työmarkkinoiden tarpeet (ennen kaikkea painopistealueilla).*

Toimintalinjalla 3, Kulttuuri ja ympäristö ovat seuraavat erityisperiaatteet voimassa hankkeiden valinnassa:

- Mitä alueen kulttuuriin ja kulttuuriperintöön tulee, priorisoidaan *hankkeita, jotka luovat edellytyksiä kulttuuristen, luovien ja saamelaisten elinkeinojen kehittymiseen.*
- Mitä ympäristöön tulee, priorisoidaan *hankkeita, jotka myötävaikuttavat ekojärjestelmän kestävyuden lisääntymiseen*
- Mitä tulee voimavarojen käytön tehostamiseen, priorisoidaan *hankkeita, jotka myötävaikuttavat ponnistusten lisääntymiseen ilmastovaikutusten vähentämisessä ja paremmassa sopeutumisessa ilmastomuutoksiin.*

2.2.2 Muut hankkeiden valintaperiaatteet **Ohjelma-alue**

Pääsääntönä on että muiden tuensaajien tulee johtavan tuensaajan tavoin tultava ohjelma-alueelta (osa-alue Pohjoinen ja osa-alue Sápmi). Ohjelman EU-varoista ja IR-varoista 20 % voidaan kuitenkin käyttää ohjelma-alueen ulkopuolisiin kumppaneihin tai toimenpiteisiin edellyttäen, että toimenpiteistä on hyötyä ohjelma-alueelle ja tätä voidaan valvoa voimassa olevien asetusten mukaisesti. Toimenpiteiden tulee olla strategisia ja tuoda lisäarvoa alueelle ja ohjelman tavoitteiden toteuttamiselle.

Hankkeiden toteuttaminen

Hankkeissa tulee olla kumppaneita vähintään kahdesta ohjelman kolmesta maasta. Hankkeen kuvauksesta tulee selvästi käydä ilmi, miten jokainen kumppani osallistuu hankkeeseen ja yhteisiin toimintoihin ja se, mitä ne saavat osallistumisestaan hankkeeseen. Hankkeen eri kumppanien suorittamilla toimilla tulee olla yhteinen vaikutus, heidän tulee antaa tukea toisilleen ja edesauttaa hankkeen yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. Sopivien henkilöiden ja organisaatioiden ohjelma-alueelta tulee kuulua hankkeen viiter ryhmään ja/tai ohjausryhmään. Johtavalla tuensaajalla on muodollinen vastuu hankkeen loppuun saattamisesta, mutta kaikilla tuensaajilla on vastuu vaikuttaa hankkeeseen ja sen toimintoihin. Johtavan tuensaajan ja muiden kumppanien toimenpiteitä ja vastuita tulee sännellä yhteistyösopimuksella.

Norjalainen kumppani voi olla koordinoiva hankkeen johtaja yhteisessä toteuttamisessa, mutta he eivät voi vastaanottaa EU-tukea.

Toteuttamiskapasiteetti

Hankkeen tulee toteuttaa toimija, jolla on oikea kapasiteetti, kompetenssi ja omistajuus asiaa koskevien kysymysten (faktatiedot, hallintokapasiteetti ja taloudellinen kapasiteetti sekä hankkeen johto) suhteen. Hanke tulee toteuttaa tarkoin harkitulla rakennevalinnalla, johon kuuluu kuvaus kaikista hankkeeseen kuuluvista toiminnoista ja hankkeen odotetut tulokset (hankkeen osatavoitteet), kuinka pitkän ajan kunkin hanketoiminnon odotetaan vievän ja milloin niiden odotetaan olevan loppuun suoritettuja (aikataulu).

Lisäysperiaate

Hanketoiminnoilla, joiden katsotaan kuuluvan osallistuvan organisaation normaaliin tai lailla säädettyyn toimintaan, on oikeus tukeen vain silloin kun ne ovat additionaalisia eli täydentäviä. Toimintatukea ei anneta jo käytössä olevalle toiminnalle. EU-varoja ja IR- varoja ei saa myöskään käyttää tuensaajan omien toimenpiteiden tai minkäänlaisten tappioiden korvaamiseen.

EU-varojen ja IR- varojen tulee vaikuttaa siihen, että hanke, jota ei muuten olisi suoritettu, suoritetaan, että hanke tulee loppuun suoritetuksi odotettua aikaisemmin tai lyhyemmässä ajassa ja/tai hankkeesta tulee suurempi ja laadultaan parempi kuin muuten olisi käynyt. Lisäystoiminta voidaan dokumentoida esimerkiksi seuraavasti:

- Kuvauksella, joka osoittaa, että hanke luo uutta, mitä tulee sisältöön, tyyppiin, organisointiin tai toteuttamismuotoon.
- Aikaisemmin toteutetuista yhteistyötoimista/hankkeista saatujen kokemusten ja tulosten dokumentoinnilla.
- Kuvauksella, joka osoittaa hankkeen sisällön olevan aikaisemmista yhteistyötoimista/hankkeista saatujen kokemusten edelleen kehittämistä.

Kustannustehokkuus

Hankkeet tulee toteuttaa kustannustehokkaalla tavalla. Menojen tulee olla oikeassa suhteessa hankkeen toimintaan ja tuloksiin (cost-benefit). Olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomien menojen ei katsota oikeuttavan tukeen joko kokonaan tai osittain.

Rahoitus

Hanke ei saa ottaa vastaan rahoitusta samoista menoista mistään muusta tukimuodosta, ts. hanke ei saa olla *kaksoisrahoitettu*.

Kansallinen vastinrahoitus

Hankkeiden toimenpiteiden kansallinen vastinrahoitus on tärkeä periaate, varsinkin laadunvarmistuksena ja takuuna sille, että hankkeiden priorisoinneilla on paikallista ja alueellista omistajuutta sekä sitoutumista. Vaatimuksena on myös, että hankkeen kumppanuus osallistuu yhdessä vastinrahoitukseen. Kumppanuuden odotetaan pyrkivän yhteiseen rahoitukseen osallistuvilta mailta.

Hankkeen budjetista (EU-osuus) vähintään 35 % on vastinrahoitettava kansallisilla varoilla, jotka tulevat kansallisilta, alueellisilta ja/tai paikallisilta toimijoilta.

Norjalaisille kumppaneille vastinrahoitusaste on vähintään 50 %. Rahoitus, joka voi olla joko julkista tai yksityistä, voi koostua tuensaajien omasta rahoituksesta (kumppani rahoittaa itse osan menoistaan) tai se voi tulla ulkoisilta rahoittajilta, jotka eivät ole kumppaneita (käteismaksut tuenantajalta hankekumppanille). Sekä julkinen että yksityinen vastinrahoitus kasvattaa EU-tukea (vastaavasti IR-tukea) kaikilla toimintalinjoilla. Kansallista vastinrahoitusta (julkista tai yksityistä) pidetään aina käteisrahoituksena, vaikka tuensaaja itse rahoittaisikin osan menoistaan.

Kansallinen vastinrahoitus tulee todistaa kultakin rahoittajalta saaduilla, allekirjoitetuilla vastinrahoitustodistuksilla tai – päätöksillä. Allekirjoitetut vastinrahoitustodistukset tai – päätökset tulee toimittaa hallintoviranomaiselle viimeistään kaksi viikkoa ennen hakemuksen käsittelyä hallintokomitean priorisointikokouksessa. Elleivät allekirjoitetut todistukset ole saapuneet ilmoitetun ajan sisällä, hallintoviranomainen hylkää hakemuksen, koska tuensaamisperustetta ei ole täytetty.

Kilpailuvaikutus

Hankkeelle maksettava tuki ei saa vääristää kilpailua. Sihteeristön tulee hankkeiden käsittelyssä ottaa huomioon valtioneuvoston säännöt, jotka ovat osa EU:n kilpailulainsäädäntöä ja joiden tulee varmistaa hyvin toimivat sisäiset markkinat. Keskeiset määräykset ovat EUF-sopimuksen artikloissa 107- 109. Sääntöjen lähtökohtana on yleinen kieltä valtiontuen antamisesta. Poikkeuksena on yritykselle tai konsernille kolmen vuoden aikana maksettu korkeintaan 200 000 euron tuki, jota pidetään vähäisenä (*de minimis*). Vähäistä tukea koskevat säännökset ovat komission asetuksessa (EU) nro 1407/2013 artikloiden 107 ja 108 soveltamisesta sopimuksessa Euroopan unionin toimintavasta vähäisempiä tukia koskevissa asioissa. Pienempiarvoista tukea myönnettäessä edellytetään, että hakija jättää selvityksen vähempiarvoisesta tuesta, joka on jo myönnetty ja maksettu hakijalle ja ettei tukisumma ylitä vähempiarvoisen tuen maksimisummaa, joka on määrätty Euroopan unionin lainsäädännössä.

3 Hankkeiden valinnassa käytettävät valintaperusteet

Hankkeiden priorisoinnissa ja valinnassa suositellaan että ne hankkeet, jotka täyttävät seuraavat valintaperusteet, tullaan priorisoimaan korkeammalle.

- Hankkeet joissa on kumppaneita kaikista kolmesta maasta.
- Hankkeet jotka aktivoivat uusia toimijoita.
- Hankkeet jotka ovat innovatiivisia.
- Ideat jotka syntyvät elinkeinoelämän aloitteesta
- Hankkeet jotka sisältävät elinkeinoelämän tekijöitä
- Hankkeet jotka sisältävät yksityisrahoitusta.
- Hankkeet jotka edistävät EU:n Itämeren alueen strategian tavoitteita.
- Hankkeet jotka käyttävät läpileikkaavia kriteerejä työvälineinä hankkeen tavoitteiden ja tulosten saavuttamisessa.
- Hankkeet, jotka edistävät ohjelma-alueen maiden pitkäaikaisia kontakteja ja yhteistyötä.

Valintaperusteet	Arviointi
Hankekumppanit edustavat kaikkia kolmea maata 0 = Kumppaneita on kahdesta maasta, mutta maitten välillä vallitsee epätasapainoa 1 = Kumppaneita on kolmesta maasta, mutta maitten välillä vallitsee epätasapaino 2 = Tasapainoinen yhteistyö kahta maata edustavien kumppaneitten välillä 3 = Tasapainoinen yhteistyö kolmea maata edustavien kumppaneitten välillä	
Hanke aktivoi uusia toimijoita 0 = ei uusia toimijoita 1 = uusia toimijoita, muttei hankekumppaneina (sidosryhmät) 2 = uusia toimijoita, jotka edustavat samaa yhteistyöaluetta/toimialaa 3 = leikkauskohtiin johtavia eri toimialoja/alueita edustavia uusia toimijoita	
Hanke on innovatiivinen luonteeltaan 0 = ei ollenkaan 1 = hankkeessa on innovointipotentiaalia (menetelmät, aktiviteetit, uusi ajattelutapa) 2 = erityistoimialoilla/alueilla syntyvät innovaatiot 3 = leikkauskohtien kautta syntyvät innovaatiot	
Hankkeeseen osallistuu elinkeinoelämän edustajia 0 = ei ollenkaan 1 = hanketulos voi tulla elinkeinoelämän osaksi, seuraa kehitystä jollakin tapaa 2 = elinkeinoelämä hyötty hanketuloksesta 3 = elinkeinoelämä osallistuu aktiivisesti hankkeeseen ja sen tuloksiin	
Hankeidea tulee elinkeinoelämältä 0 = ei ollenkaan 1 = tarpeellinen mutta idea ei ole riittävän juurtunut elinkeinoelämän parissa 2 = tarpeellinen ja idea on riittävän juurtunut elinkeinoelämän parissa 3 = elinkeinoelämä on tehnyt aloitteen hankeideaksi	
Hanke sisältää yksityisrahoitusta 0 = ei ollenkaan 1 = jossakin määrin (pieniä määriä, alle 4 %) 2 = rahoitusosuus on kohtuullinen (4 – 10 %) 3 = rahoitusosuus on merkittävä (yli 10 %)	
Hanke tukee EU:n Itämeren strategian tavoitteita 0 = hanke ei liity millään tavalla, ei tue Itämeren strategian tavoitteita ja indikaattoreita 1 = hankkeelta puuttuu selkeä makroalueellinen vaikutus, mutta se tukee strategian tavoitteita ja indikaattoreita 2 = hankkeella on selkeä makroalueellinen vaikutus, ja se tukee strategian tavoitteita ja indikaattoreita 3 = lippulaivahanke	
Hanke työskentelee aktiivisesti horisontaalisten kriteerien parissa 0 = hanke on passiivinen, eikä toimi lainkaan kriteerien parissa 1 = hanke toimii osittain horisontaalisten kriteerien parissa 2 = hanke toimii aktiivisesti vähintään yhden horisontaalisen kriteerin parissa 3 = hanke toimii aktiivisesti vähintään kahden horisontaalisten kriteerin parissa	
Hanke tuo pysyvää vaikutusta 0 = ei ollenkaan 1 = hanke saattaa tuottaa mahdollisia vaikutuksia, ja yhteysverkosto on rakennettu 2 = hanketulokset johtavat alaa koskevaan jatkokehittämiseen. Toimijoiden välinen yhteistyö on vakiintunut. 3 = hanketulokset johtavat pysyviin muutoksiin ja osapuolten väliseen jatkoyhteistyöhön	
Hanke tukee arktisen alueen kasvua 0 = hanke ei työskentele lainkaan arktisen kasvun parissa / Ei olennaista 1 = hanke sisältää potentiaalia, joka voi tukea arktisen kasvun alueita 2 = hanke johtaa arktisten kasvualueiden tulevaan kehitykseen 3 = hanke johtaa pysyviin vaikutuksiin arktisilla kasvualueilla	
Summa	